DEVELOPING WRITING SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE FOR LEARNERS IN UZBEKISTAN

(O‘zbekistondagi ingliz tilini o‘rganuvchilar uchun yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish)

Teacher of English, 1st Technical College,

Vobkent district, Bukhara region

Sayfiddinova Maftuna Shahrillo qizi

Annotation: Ushbu maqolada O‘zbekistonlik ingliz tili o‘rganuvchilarida yozish (writing) ko‘nikmasini rivojlantirish jarayoni, uning asosiy muammolari va samarali pedagogik yondashuvlari, yozma nutqni shakllantirishda uchraydigan grammatik xatolar, so‘z boyligining yetishmasligi va fikrni izchil bayon qilishdagi qiyinchiliklar, process writing, model writing, interaktiv metodlar, guruhli tahrirlash hamda zamonaviy raqamli texnologiyalarning yozish ko‘nikmasini rivojlantirishdagi ahamiyati haqida umumiy ma’lumot berildan

Keywords: Ingliz tili, yozish ko‘nikmasi, writing skills, process writing, model writing, grammatika, so‘z boyligi, interaktiv metodlar, tahrirlash, raqamli texnologiyalar.

Zamonaviy dunyoda ingliz tili nafaqat muloqot vositasi, balki ilmiy va kasbiy rivojlanishning asosiy kalitlaridan biri sifatida qaralmoqda. Tilni mukammal darajada o‘zlashtirish esa barcha nutq faoliyat turlarini, jumladan yozma ko‘nikmalarni ham rivojlantirishni talab etadi. Yozish (writing) orqali o‘quvchi o‘z fikrini tartibli, mantiqiy va aniq ifoda etishni o‘rganadi.

O‘zbekiston ta’lim tizimida ingliz tilini o‘rganayotgan talabalar uchun yozish ko‘nikmasini shakllantirish muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Chunki bu jarayon nafaqat grammatik bilimlarni mustahkamlashga, balki mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Biroq ko‘plab o‘quvchilar yozma nutqda fikrni izchil bayon qilish, grammatik aniqlikni saqlash va so‘z boyligidan to‘g‘ri foydalanishda qiyinchiliklarga duch keladilar.

Shu nuqtayi nazardan, yozish ko‘nikmalarini samarali rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar va turli interaktiv usullardan foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Yozish (writing) ko‘nikmasini rivojlantirish ingliz tilini o‘rganish jarayonida eng murakkab, biroq eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Bu ko‘nikma o‘quvchidan nafaqat grammatik bilim, balki mantiqiy fikrlash, so‘z boyligi va fikrni izchil bayon qilish qobiliyatini ham talab etadi. O‘zbekistonlik ingliz tili o‘rganuvchilari uchun yozma nutqni o‘zlashtirishda bir qator lingvistik va psixologik qiyinchiliklar mavjud.

Eng keng tarqalgan muammolardan biri bu grammatik xatolardir. O‘quvchilar ko‘pincha zamonlar (tenses), artikllar (a, an, the), predloglar va so‘z tartibini noto‘g‘ri qo‘llaydilar. Bu esa yozma matnning mazmunini tushunishni qiyinlashtiradi. Bundan tashqari, ona tili ta’siri natijasida o‘quvchilar o‘zbek tilidagi gap tuzilishini ingliz tiliga to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘chirishga harakat qiladilar, bu esa sintaktik xatolarga olib keladi.

Yana bir muhim muammo — bu so‘z boyligining cheklanganligi. Ko‘plab o‘quvchilar o‘z fikrini aniq ifodalash uchun yetarli leksik birliklarga ega bo‘lmaydilar. Natijada ular bir xil so‘z va iboralarni qayta-qayta ishlatishga majbur bo‘ladilar. Bu esa matnni monoton va kam mazmunli qiladi. Shu sababli yangi so‘zlarni kontekstda o‘rganish va ularni yozma nutqda qo‘llash juda muhim hisoblanadi.

Yozish ko‘nikmasini rivojlantirishda bosqichma-bosqich yondashuv (process writing) samarali metodlardan biridir. Bu yondashuvda yozish jarayoni bir nechta bosqichga bo‘linadi: reja tuzish (planning), birinchi variantni yozish (drafting),

tahrirlash (editing) va yakuniy variantni tayyorlash (final version). Bu usul o‘quvchilarga o‘z xatolarini tahlil qilish va ularni tuzatish imkonini beradi.

Shuningdek, namuna asosida yozish (model writing) usuli ham juda foydali hisoblanadi. O‘quvchilar tayyor matnlarni o‘qib, ularning tuzilishini o‘rganadilar va shunga o‘xshash matnlarni yozishga harakat qiladilar. Bu usul ayniqsa boshlang‘ich darajadagi o‘quvchilar uchun samarali natija beradi.

Zamonaviy ta’lim jarayonida interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalar ham yozish ko‘nikmasini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Masalan, blog yozish, onlayn forumlarda fikr bildirish, Google Docs orqali hamkorlikda matn yozish kabi faoliyatlar o‘quvchilarning yozma nutqini rivojlantiradi. Shuningdek, Grammarly kabi dasturlar grammatik xatolarni aniqlash va to‘g‘rilashga yordam beradi.

Guruhli ishlash va juftlikda tahrirlash (peer correction) ham samarali usullardan biridir. O‘quvchilar bir-birining yozgan matnini tekshirib, xatolarni topish va tuzatish orqali nafaqat boshqalardan, balki o‘z xatolaridan ham o‘rganadilar. Bu jarayon tanqidiy fikrlashni ham rivojlantiradi.

Bundan tashqari, yozish jarayonida motivatsiya va qiziqish muhim ahamiyatga ega. Qiziqarli mavzular tanlash, ijodiy topshiriqlar berish va real hayotga yaqin vazifalardan foydalanish o‘quvchilarning yozishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, “My dream job”, “A memorable day” yoki “My future plans” kabi mavzular o‘quvchilarni erkin fikrlashga undaydi.

Umuman olganda, yozish ko‘nikmasini rivojlantirish tizimli va uzluksiz jarayon bo‘lib, u grammatik bilim, leksik boylik, amaliy mashqlar va zamonaviy metodlarni birgalikda qo‘llashni talab etadi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonlik ingliz tili o‘rganuvchilarida yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish til o‘qitish jarayonining eng muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Yozma nutq nafaqat grammatik bilimlarni mustahkamlash, balki

o‘quvchilarning mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va o‘z fikrini aniq ifoda etish qobiliyatini ham shakllantiradi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, o‘quvchilar yozish jarayonida grammatik xatolar, so‘z boyligining yetishmasligi hamda fikrni izchil bayon qilishdagi qiyinchiliklarga duch keladilar. Biroq bu muammolarni zamonaviy pedagogik yondashuvlar yordamida samarali hal etish mumkin.

Process writing, model writing, interaktiv mashg‘ulotlar, guruhli tahrirlash va raqamli texnologiyalardan foydalanish yozish ko‘nikmasini rivojlantirishda yuqori natija beradi. Ayniqsa, o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish va qiziqarli mavzular tanlash ularning yozma nutqini faol rivojlanishiga yordam beradi.

Umuman olganda, yozish ko‘nikmasini shakllantirish tizimli, izchil va amaliy yondashuvni talab qiladi. Zamonaviy metodlardan samarali foydalanish esa o‘quvchilarning ingliz tilida erkin va to‘g‘ri yozish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. E.A. Migranova, Sh.X. Poziiova Kasbiy pedagogik faoiiyatga kirish / O‘quv qo‘llamna. - Toshkent: “Tafakkur bo‘stoni”, 2018 y. - 200 bet
2. I.V. Grosheva, L.G.Yevstafeva, D.T.Maxmudova, Sh.B.Nabixanova, S.V.Pak, G.E.Djanpeisova “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi T: 2022.
3. F.Qodirova, Sh.Toshpo‘latova, M.A’zamova. “Maktabgacha pedagogika”.-T., “Ma’naviyat”. 2019 y.- 688 bet
4. Sh.A. Sodiqova “Maktabgacha pedagogika”. “Tafakkur sarchashmalari” T:. 2013 y.- 288 bet.
5. N.M. Qayumova “Maktabgacha pedagogika”, “TDPU” nashriyoti T:. 2013 y- 184 bet.
6. A.A. Xoliqov. Pedagogik mahorat. Darslik. Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. –

T.: Iqtisod-moliya, 2011 y. -420 bet.

7. Raxmonova Sojida Muxammadovna. “Preparing the graduate students of primary education for innovative professional activity”. Web of Scientist: International Scientific Research Journal (WoS) ISSN: 2776-0979, Volume 4, Issue 8, August, 2023. Pages 288-293
8. Raxmonova Sojida Muxammadovna. “Practical features of preparing primary education students for professional activity” science and innovation in the education system, 2(9), 67–71. https://doi.org/10.5281/zenodo.8314153. 31.08.2023 y
9. Рахмонова Сожида Мухаммадовна. “Педагогико-психологические особенности подготовки учителей начальных классов к инновационной профессиональной деятельности. Innovative research in the modern world: theory and practice, 2(23), 92–94c. 11(39)-son 31.08.2023 y
10. S.M.Raxmonova Didactic possibilities of improving the methodology for preparing future educators of the preschool educational organization for innovative professional activities. Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT ISSN: 2792 – 1883 | Volume 2 No. 12 https://literature.academicjournal.io 16.12.2022 y.36-40 bet.
11. S.M. Raxmonova Мактабгача таълим ёшидаги болаларга таълим беришда компетенциявий ёндашув. Respublika OAK. Илимий-методикалық журнал 5/1 2022 y.101-105 bet
12. S.M. Raxmonova Bo‘lajak pedagoglarni innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorlashda o‘z-o‘zini shakllantirish va mukammallashtirishga o‘rgatish. Respublika OAK. Илимий-методикалық журнал. ¾. 2023 y. 141-146